

Дело C-562/21 PPU

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

14 септември 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Rechtbank Amsterdam (Нидерландия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

14 септември 2021 г.

Жалбоподател:

Openbaar Ministerie

Отвeтник:

X

RECHTBANK AMSTERDAM

INTERNATIONALE RECHTSHULPKAMER

**(Районен съд Амстердам, състав за международна съдебна помощ,
Нидерландия)**

[...] Дата на обявяване: 14 септември 2021 г.

МЕЖДИННО РЕШЕНИЕ

по искане на officier van justitie (прокурор, Нидерландия) в настоящия съд на основание член 23 от Overleveringswet (Закон за предаването, наричан по-нататък „OLW“). Искането е от 19 май 2021 г. и се отнася по-специално до изпълнението на европейска заповед за арест (наричана по-нататък „ЕЗА“).

Тази ЕЗА е издадена на 6 април 2021 г. от Sąd Okręgowy w Lublinie (Окръжен съд на провинция Люблин, Полша) за целите на задържането и предаването на:

X

[...]

задържан в затвора в Зауд-Ост [...],
наричан по-нататък „издирваното лице“.

1. Производство

[...] [национално производство]

2. Преюдициално запитване

2.1 Приложимо право

Право на Съюза

- I. Харта на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“)

Член 47, първа и втора алинея, член 51, първа алинея и член 52, трета алинея от Хартата гласят:

Член 47

Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес

Всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в настоящия член условия.

Всеки има право неговото дело да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон. Всеки има възможността да бъде съветван, защитаван и представляван.

Член 51

Приложно поле

1. Разпоредбите на настоящата харта се отнасят за институциите, органите, службите и агенциите на Съюза при зачитане на принципа на субсидиарност, както и за държавите членки, единствено когато те прилагат правото на Съюза. В този смисъл те зачитат правата, спазват принципите и насърчават тяхното прилагане в съответствие със своите компетенции и при зачитане на предоставените в Договорите компетенциите на Съюза.

Член 52

Обхват и тълкуване на правата и принципите

[...]

3. Доколкото настоящата Харта съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената Конвенция. Тази разпоредба не пречи правото на Съюза да предоставя по-широка защита.

II. Рамково решение на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (2002/584/ПВР) (наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584/ПВР“) (ОВ L [190], 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3) и поправка в ОВ L 205, 2019 г., стр. 34, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24).

Член 1, параграф 3 и член 15, параграф 1 от Рамково решение 2002/584/ПВР гласят следното:

Член 1

Определение на понятието европейска заповед за арест и задължение за изпълнението ѝ

[...]

3. Рамковото решение няма действие по отношение на изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 от Договора за Европейския съюз.

Член 15

Решение за предаване

1. Изпълняващият съдебен орган следва да реши в сроковете и при условията, определени в настоящото рамково решение, дали лицето да бъде предадено.

Нидерландското право

III. Закон за предаването (OLW)

Рамково решение 2002/584/ПВР се прилага чрез OLW (Закон от 29 април 2004 г., Stb. 2004, № 195), последно изменен със Закон от 17 март 2021 г., (Stb. 2021, № 155). Доколкото са относими, член 1,

уводно изречение и буква g), член 11, параграф 1, член 26, параграф 1 и член 28, параграфи 1—3 от OLW гласят:

„Член 1

За целите на този закон:

[...]

g. съд: rechtbank Amsterdam (Районен съд Амстердам);

[...]

Член 11

1. Европейската заповед за арест не се изпълнява, когато rechtbank прецени, че съществуват сериозни и потвърдени с факти основания да се счита, че след като бъде предадено, за издирваното лице е налице реален риск от нарушение на негови основни права, гарантирани с Хартата на основните права на Европейския съюз.

Член 26

1. Rechtbank разглежда [...] възможността за предаване. [...]

Член 28

1. Rechtbank се произнася по предаването не по-късно от 14 дни след приключване на съдебното следствие. Съдебното решение трябва да бъде мотивирано.
2. Ако rechtbank установи [...], че предаването е недопустимо [...], той следва да откаже това предаване в решението си.
3. В случаи, различни от предвидените в параграф 2, rechtbank допуска предаването в решението си, освен ако не счита, че европейската заповед за арест не подлежи на по-нататъшно разглеждане съгласно член 11, параграф 1 [...].“

2.2 Мотиви

- 1 Издирваното лице е полски гражданин. Rechtbank Amsterdam трябва да се произнесе по изпълнението на ЕЗА, издадена на 6 април 2021 г. от полски съдебен орган за целите на изтърпяване на наказание лишаване от свобода за срок от две години. Това наказание е наложено с окончателна присъда от 30 юни 2020 г. заради 1) принуда чрез насилствени действия и заплахата с

насилие, и 2) заплахата с насилие. Заинтересованото лице не е дало съгласие да бъде предадено на Полша.

- 2 Rechtbank не намира никакви пречки за предаването на издирваното лице, с изключение на проблема, до който се отнася преюдициалния[т] въпрос[...]*.
- 3 Rechtbank установява, че от есента на 2017 г. са налице системни или общи недостатъци, свързани с независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка, т.е. следователно те са съществували още към момента на издаване на разглежданата ЕЗА. Тези недостатъци допълнително се изострят от есента на 2017 г. Поради тези недостатъци в издаващата държава членка по принцип съществува реален риск от нарушение на същественото съдържание на основното право на справедлив съдебен процес, гарантирано с член 47, втора алинея от Хартата, а именно реален риск от нарушение на правото на независим съд.
- 4 Тези системни или общи недостатъци засягат (отчасти) и основното право на предварително създаден със закон съд, гарантирано с член 47, втора алинея от Хартата. Тези недостатъци следват от разпоредбите на закон от 8 декември 2017 г., влязъл в сила на 17 януари 2018 г., и са във връзка със становището на Krajowa Rada Sądownictwa (Национален съдебен съвет, Полша, наричан по-нататък „KRS“) и неговата роля при назначаването на членовете на полската правосъдна система.¹ В решението си от 23 януари 2020 г. по дело BSA I-4110-1/20 Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша, наричан по-нататък „SN“) констатира, че съгласно влязлото в сила през 2018 г. законодателство KRS не е независим орган, а е пряко подчинен на политическата власт, и че тази липса на независимост² води до недостатъци в процедурата по назначаване на съдиите. Що се отнася до останалите съдилища, освен SN, в това решение се прави заключението, че съответният съдебен състав е нередовно сформиран по смисъла на полския Наказателно-процесуален кодекс, когато включва лице, назначено на длъжност съдия по предложение на KRS в съответствие с влязлото в сила през 2018 г. законодателство, доколкото при обстоятелствата в конкретния случай

* Бележка на преводача: изглежда авторът използва множествено число поради техническа грешка, тъй като настоящото преюдициално запитване съдържа само един въпрос.

¹ Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Закон за изменение на Закона за Националния съдебен съвет и някои други закони от 8 декември 2017 г.).

² Вж. решение от 15 юли 2021 г., Комисия/Полша (Дисциплинарен режим за съдиите), C-791/19, EU:C:2021:596, т. 108 („Следва обаче да се приеме, че обстоятелствата, изтъкнати в точки 104—107 от настоящото решение, може да породят оправдани съмнения относно независимостта на KRS и ролята му в процедура по назначаване като тази, довела до назначаването на членовете в дисциплинарната колегия“) и т. 110 („Тези обстоятелства, разглеждани в рамките на цялостния анализ, включващ важната роля на KRS при назначаването на членовете в дисциплинарната колегия — а именно, както следва от точка 108 от настоящото решение — орган, чиято независимост по отношение на политическата власт е съмнителна [...]“).

недостатъците във връзка с процедурата по назначаване водят до нарушение на гаранциите за независимост и безпристрастност по смисъла на полската конституция, член 47 от Хартата и член 6 от ЕКПЧ. Този извод не се прилага за присъди, постановени преди датата на посоченото решение, нито за присъди, които трябва да бъдат постановени в производства, вече висящи пред съдебен състав към тази дата³.

Във връзка с друг казус относно ЕЗА, с който е сезиран, *rechtbank* се запознава със списък от 25 януари 2020 г., съдържащ имената на 384 съдии, назначени по предложение на KRS съгласно влязлото в сила през 2018 г. законодателство⁴. Вероятно е тези назначения да са се увеличили с течение на времето.

Следователно рискът е реален един или повече съдии, назначени по предложение на KRS съгласно влязлото в сила през 2018 г. законодателство, да са участвали в наказателното производство срещу издирвано лице, предадено на Полша за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода.

- 5 За разлика от случая на издирвано лице, чието предаване на Полша се иска за целите на наказателното преследване, за издирвано лице, чието предаване на Полша се иска за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода, практически е възможно да се уточни кои са били съдиите в издаващата държава членка, които са участвали в съответното производство.

Подобно на издирвано лице, чието предаване на Полша се иска за целите на наказателното преследване, издирвано лице, чието предаване на Полша се иска за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода, от 14 февруари 2020 г. не може да оспори ефективно действителността на назначаването на съдия или законосъобразността на изпълнението на правораздавателните му функции. Съгласно влязлото в сила на 14 февруари 2020 г. законодателство⁵ полските съдилища не могат да разглеждат такова защитно основание⁶.

³ Превод на решението на английски език е достъпен на уебсайта на SN: http://www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/BSA%20I-4110-1_20_English.pdf

⁴ Източник: <https://oko.press/lista-dla-obywateli-384-sedziow-zarekomendowanych-przez-neo-krs/>

⁵ Изменения на законодателството относно правосъдната система, в това число на Закона за устройството на общите съдилища, Закона за Върховния съд и Закона за Националния съдебен съвет. [Ustawa z 14 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Закон за изменение на Закона за устройството на общите съдилища, Закона за Върховния съд и някои други закони от 14 февруари 2020 г.).]

⁶ Член 26, параграф 3.

- 6 От съображенията, изложени в точки 4 и 5 по-горе, rechtbank не може автоматично да заключи, че при предаване на издаващата държава членка съществува реална (обща или индивидуална) опасност предаденото лице да бъде изложено на риск от пълно нарушение на правото на предварително създаден със закон съд, дори само защото не е ясно какъв критерий следва да се възприеме, за да се прецени дали това право е нарушено. В този контекст е от значение да се отбележи също, че Европейският съд по правата на човека (наричан по-нататък „ЕСПЧ“) счита, че макар правото на предварително създаден със закон съд, гарантирано с член 6 от ЕКПЧ, да е „самостоятелно“ право, то е тясно свързано с гаранциите за независимост и безпристрастност. За да определи дали нередностите при назначаването на съдия съставляват нарушение на това право, ЕСПЧ прилага троен критерий⁷. Не става ясно дали този критерий трябва да се прилага и в транснационалния контекст на решение за предаване с цел изпълнение на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода.
- 7 Supreme Court of Ireland (Върховен съд на Ирландия) е отправил преюдициално запитване с акт от 30 юли 2021 г. Преюдициалното запитване, постъпило в Съда на 3 август 2021 г., е известно на Съда като дело C-480/21 (Minister for Justice and Equality). Съгласно тяхната формулировка преюдициалните въпроси на Supreme Court се отнасят до ЕЗА, издадена за целите на *наказателното преследване*, въпреки че една от ЕЗА — с искане по изпълнението на която е сезиран ирландският съд — се отнася и до изпълнението на наказание лишаване от свобода. Разглежданата в настоящия случай ЕЗА се отнася също до изпълнението на наказание лишаване от свобода. Окончателната осъдителна присъда, която е в основата на издаването на тази ЕЗА, е постановена след 14 февруари 2020 г. В такъв случай, дори издирваното лице да може да определи кои съдии са били сезирани със съответното наказателно производство — следователно за разлика в това отношение от дело във връзка с наказателно преследване — в Полша не са налице ефективни правни средства за защита срещу евентуално нарушение на правото на предварително създаден със закон съд дори когато става дума за дело във връзка с изпълнение на окончателна осъдителна присъда, постановена след 14 февруари 2020 г. Това повдига въпроса за критерия, който изпълняващият съдебен орган — който трябва да се произнесе относно изпълнението на ЕЗА за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода — следва да приложи, когато разглежда въпроса дали правото на предварително създаден със закон съд е нарушено в издаващата държава членка.

⁷ Вж. ЕСПЧ, решения от 1 декември 2020 г., *Guðmundur Andri Ástráðsson c/y* Исландия, (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, [ГО] §§ 243—252) и от 22 юли 2021 г., *Reczkowicz c/y* Полша (CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, [ГО], §§ 221—224).

8 Отговорът на този въпрос не е „acte clair“ и не би могъл да се изведе пряко от предходната практика на Съда.

9 Ето защо Rechtbank (Първоинстанционен съд) отправя до Съда следния преюдициален въпрос:

[...] [вж. раздел 4]

2.3 Искане за разглеждане по реда на спешното производство

10 Rechtbank счита, че е желателно да се даде бърз отговор на въпроса. В Нидерландия издадените от полските съдебни органи ЕЗА представляват голяма част от общата натрупана работа на изпълняващите съдебни органи⁸.

11 Rechtbank иска от Съда да разгледа настоящото преюдициално запитване по реда на спешното производство, предвидено в член 267, четвърта алинея ДФЕС и в член 107 от Процедурния правилник на Съда.

12 Преюдициалният въпрос се отнася до област, посочена в част трета, дял V ДФЕС. Понастоящем по отношение на издирваното лице е постановено задържане в Нидерландия до приключване на производството по екстрадиция. Rechtbank не може да се произнесе по предаването, докато Съдът не отговори на преюдициални[я] въпрос[...]*. Следователно бързият отговор на Съда на преюдициалния въпрос ще има пряко и определящо значение за продължителността на задържането, постановено по отношение на заинтересованото лице до приключване на производството по екстрадиция.

3. Диспозитив

Следва да се възобнови съдебното заседание, за да се отправи преюдициално запитване до Съда.

4. Определение

ПОСТАВЯ на Съда на Европейския съюз следния преюдициален въпрос:

⁸ Съгласно най-новите налични статистически данни, а именно тези за 2019 г., през тази година в Нидерландия са получени 1 077 ЕЗА през същата година. Сред тези ЕЗА 379 са от Полша. Източник: Openbaar Ministerie, Internationaal Rechtshulpcentrum Amsterdam (Прокуратура, Международен център за правна помощ, Амстердам, Нидерландия), Годишен доклад относно европейската заповед за арест, 2019 г., стр. 9.

* Бележка на преводача: изглежда авторът използва множествено число поради техническа грешка, тъй като настоящото преюдициално запитване съдържа само един въпрос.

Какъв критерий следва да приложи съд, който трябва да се произнесе по изпълнението на ЕЗА за целите на изпълнението на влязла в сила присъда, с която се налага наказание лишаване от свобода или мярка, включваща лишаване от свобода, когато разглежда въпроса дали в издаващата държава членка правото на предварително създаден със закон съд е нарушено в наказателното производство, вследствие на което е постановена осъдителна присъда, при положение че в тази държава членка не е налице ефективно средство за съдебна защита срещу евентуално нарушение на това право?

[...] [заключителна формулировка и подписи]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ